RUSKI INWALID

N° 288.

SOBOTA. 4 Grudnia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Franciia. Angliia. Hiszpaniia. Turcyia. Włochy. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Opawy 24 Listopada.

Dnia 19 b. m. Arcy-Xiążę *Rudolf*, kardynał, Arcybiskup Olmutzki miał w katedrze tuteyszey mszą wielką pontyfikalnie. Między wielu znakomitemi osobami znaydowali się na niey także. Król JMść pruski z Królewicem następcą tronu i liczuym orszakiem dworu swoiego. Tegoż dnia był wielki obiad u dworu, na którym był obecny Cesarz JMść Rossyyski, Król i Królewic Pruscy i Wielka Xiężna dziedziczka Saxen Weymarska z małżonkiem swoim, tudzież członki ciała dyplommatycznego i znakomitsi urzędnicy dworu. Oba Naviasnieysi sprzymierzeńcy goście, mieli na sobie mundury pułków austryiackich, których są dowodcami, a poseł angielski Lord *Stuard* był w mundurze pułku huzarów austryiackich, noszącego imie monarchy iego.

z Hannoweru, 23 Listopada.

W Herrenhauzen z wielkim pospiechem budnie się zamek, bez względu nawet na porę roku, wcale budowaniu niesprzyiaiącą. Słychać że w tych dniach otrzymano rozkazy z Londynu, zalecaiące ieszcze większą z tą budową pospieszność.

Wysłano ztąd niedawno do Londynu znaczną liczbę podoficerów i szeregowych niegdyś *legionu niemieckiego*, aby osobiście prosili Rząd wielko-brytański o należne sobie pensyie. Z tego powodu ministerium marynarki angielskiey urzędowie ogłosiło, że te tylko prośby zwrócą na siebie wzgląd Rządu, które będą podane przez Xiążęcia Kembridge, iako pułkownika pomienionego legionu A tak Hannowerczycy przybywszy do Londynu w naywiększąby wpadli nędzę, gdyby Rząd Angielski niewziął był na siebie tak utrzymanie ich iak i napowrót wysłanie.

z Gettyngi, 23 Listopada.

W uniwersytecie tuteyszym iest przeszło 1300 uczniów.

J. K. M. Xiąże *Klarencyi* wzbogacił tutey-

szą bibliotekę rzadkim i kosztownym zbiorem kart morskich. Jest to wielka Xięga, czyli raczey teka przeszło 180 kart zawieraiąca. Wszystkie wydane są w Lądynie przez wydział hydrograficzny, opatrzone pieczęcią iego i nigdzie się nieprzedaią, a tylko są przeznaczone do użytku floty angielskiey Zbiór ten nie samę tylko europeyskie obeymuie morza; lecz nadto zawiera powiększey części afrykańskie, amerykańskie i obu Jndyy. — Podobnież otrzymał uniwersytet i od Xiążęcia *Sussex* dwa drogie upominki, przeznaczone dla obserwatorium. Jest to zegar z tercyiami roboty sławnego *Gardi* i drugi zegar ścienny, zalecaiący się tak osobliwszą swoią mechaniką, iak dokładną regularnością.

z Lipska, 31 *Października*.

Kupcy angielscy poprzywozili tu na ostatni iarmark wiele chustek na szyie i do nosa robionych nakształt tureckich, które tak wiele znalazły ochotników, iż rękodzielnicy tuteysi uważali to za wielki podstęp. Pomimo atoli powierzchowną ich piękność, chustki rękodzielni Elberfeld nierównie mocniey utrzymuią kolory. Te angielskie bardzo się tanią przedawały i dla tego właściciele ich krótko bawili na iarmarku. Tuzin ich, co przynaymniey funt ważył, niekosztował nad ieden talar pruski i grosz. Łokieć muślinu angielskiegoż przedawano po groszu.

z Berlina, 28 *Listopada*.

Handel który tu łoiem i sadłem prowadzono, wziął teraz zupełnie inny kierunek: wiadomo że towar ten przywożono nam z Rossyi przez Szczecin, a dopiero ztąd wysyłano go do Szląska. Teraz zaś przeciwnie przywożą go nam ze Szląska, a tam nadchodzi lądem z Polskiey, Gallicyi i Węgier.

Od granic Austryiackich, 25 *Listopada*.

Ostatnie doniesienia z Opawy do 14 b. m. dochodzą. Z powodu iednego z ostatnich posiedzeń wysłano gońca do Wiednia z tém, aby wezwać ministra woyny *Bellegard* na narady opawskie. Wyiechał iuż on tam 15 b. m. wieczorem.

Francyia.

z Paryża, 22 *Listopada*.

Hrabia *Lauriston* przybył do stolicy tuteyszey i miał iuż posłuchanie u Króla.

W zamku tuteyszym *Elisée Bourbon* czynnie pracuią nad przerobieniem iego wewnątrz. Odnawiaią i wyporządzaią niektóre pokoie, a niektóre zupełnie odmieniaią. Ten pałac iak słychać; ma bydz przeznaczony na mieszkanie Xiężney *Berry*.

W Besançon toczy się teraz przed sądem tamecznym sprawa czternastu osob różnego stanu i wieku, oskarżonych o knowanie niegdyś spisku na życie Xiążęcia Angulemskiego, i czynienie zamachu przeciwko spokoyności powszechney.

Hrabia *Mareul*, poseł nasz przy dworze neapolitańskim, przybył pozawczora do stolicy tuteyszey.

Otwarcie obu izb nastąpi iak słychać w połowie grudnia roku teraznieyszego.

W liczbie nowo wybranych deputowanych iest iuż iak słychać 162 *roialistów* i 135 *liberalistów*.

Pan *Villeil* podczas wyborów departamentu wyższey Garonny miał do zgromadzenia wybierczego mowę i zakończył następuiącemi słowy: »Wybierźmy deputowanych naszych z liczby naydostoynieyszych współobywateli; z liczby tych którzy nayszczerzey się staraią o zachowanie teraznieyszego rzeczy porządku; z liczby naygorliwszych przyiaciół tronu i ołtarza. Oni to są rękoymią spokoyności naszey, podporą królestwa, i uiścicielami naysłodszych nadziei.«

Radca *Jacobi* w Korsyce iescze w roku 1816 w miesiącu maiu cięźko był raniony przez iakiegoś złośliwego człowieka, który dotąd nietylko nieukaranym; lecz i nieznanym zostawał. W kwietniu 1819 weszła skarga do izby deputowanych oto, że sprawy tey nieśledzono z należną ścisłością. Teraz za odnowieniem iey okazało się, że kupiec *Folaczi* z Aiaczio był sprawcą tey zbrodni. Skazano go na śmierć.

Zakaz wprowadzania towarów zagranicznych który Rząd hiszpański ogłosił w kraiu swoim, mocno zatrważa rękodzielników naszych. Ten zakaz pomienionego Rządu nietylko za nadto zdaie się bydz srogim, ale poniekąd i niepodobnym do wykonania; wiadomo bowiem, że Hiszpania niema iescze w kraiu swoim tyle rękodzielni, aby się bez zagranicznych obyć mogła. Zdaie się że środek taki bardziey iescze posłuży do rozszerzenia hadlu towarami zabronionemi.

Angliia.

z Londynu, 21 *Listopada*.

Kuryier mowiąc także w materyi wyznaczenia zamku dla Królowey następuiący pomieścił artykuł.

»Wszystkie zamki należą do Króla, do iego także należy i prawo darowania ich komu się

podoba, lub wyznaczenia tylko na mieszkanie. Smieszną iest rzeczą twierdzić, że i Królowa podobnież ma do nich prawo. Wchodząc w związek małżeński z Królem, otrzymuie ona pewne przywileie, lecz władanie iakim kolwiek pałacem, bynaymniey do tych przywileiów nienależy. Nadto, Król wyznaczaiąc dla kogoś na pomieszkanie ieden z pałaców swoich, okazuie mu przez to dowód przyiaźni i łaski, lecz nam się zdaie, że pisma Królowey do N. Pana przez Lorda *Liverpool* przesłane, i iey odpowiedzi na podawane sobie adressy, słowém wszystkie iey postępki, szczególnie poczynaiąc od miesiąca czerwca roku teraznieyszego, były takie, iż N. Pani żadnych dowodów przychylności od małżonka swoiego spodziewać się niemoże.«

Pozawczora była Królowa na nabożeństwie w kościele Hammersmitskim, gdzie skoro weszła, wszyscy tam obecni powstali, okazaiąc iey przez to należne uszanowanie. N. Pani miała na sobie suknię białą atłasową, a stróy głowy podobny do zawoiu tureckiego. Znakomitsi z mieszkańców Hammersmidta prosili zaraz Xiędza, aby w modlitwach kościelnych pomieścił także imie N. Pani, wszystkie atoli ich prośby i nalegania były daremne.

Słychać że 19 b. m. N. Pani odwiedzi katedrę Ś. Pawła, a przy tey zręczności, Lord maior i wszystkie towarzystwa i cechy mieyskie udadzą się ku bramie Tempelbar celem spotkania iey iak nayuroczyściey.

Lud Angielski chociaż tyle przywiązany do religii swoiey ile do wolności i konstytucyi, nieodwiedza teraz iednak prawie zupełnie kościołów, a to dla tego, że imie Królowey wyrzucone zostało z modlitw publicznych.

U Królowey częste bywaią obiady, i liczne pokoie w wieczor. Wczora byli u niey na obiedzie. Lord maior, Panowie: *Brougham*, *Denmann*, i *Williams*, Ławnik *Wood*, Pan *Tomasini* professor instytutu w Bologne, Kawaler *Wassali* i wiele innych osob.

Słychać, że przyiaciele Królowey maią zrobić składkę przez subskrypcyią na wystawienie dla niey pałacu. *Kuryier* dodaie, że ten zamek pewnie tak pomyślnie przyydzie do skutku, iak ów srebrny serwis, i że skoro pałac będzie skończonym, Królowa się do niego przeniesie, i z niemałem swoiém zadziwieniem uyrzy tam srebrny serwis.

Hiszpania.

z Madrytu, 12 Listopada.

Skoro tylko otrzymano w Barcellonie wiadomość o zniesieniu towarzystw zakonnych; zaraz wszystkie klasztory tak w samém mieście, iak w okolicach iego znayduiące się, zaięte zostały przez oddziały woyska. Zwierzchność mieyscowa, uznała środek ten za konieczny, celem odwrócenia dalszych nieładów.

W Katalonii iest 18,000 uzbroioney i zupełnie urządzoney milicyi.

Rząd tuteyszy wyznaczył 300 czerwonych złotych roczney pensyi *Juano Estebo*, 75letniemu starcowi, który przemieszkiwał w iednym klasztorze kartuzów, niebędąc bynaymniey mnichem. Otrzymał on na to zupełne prawo; własnemi bowiem rękoma zasadził 4000 drzew morwowych i oliwnych, a nadto wiele się przyczynił do udoskonalenia rolnictwa i gospodarstwa wieyskiego.

W prowincyiach tuteyszych Andaluzyi i Galicyi tak się namnożyło band zboieckich, iż po żadnym wielkim trakcie bez znaczney straży woyskowey przeiechać niemożna.

Turcyia.

z Stambułu, 14 Października.

Margrabia *Riviérre* poseł francuzki przy dworze tuteyszym, iuż skończył swe pożegnania ze wszystkiemi znakomitemi osobami i czeka tylko pomyślnego wiatru, aby mógł wsiąść na okręt *Lwica* i ruszyć do oyczyzny. Na mieysce iego przeznaczony iest Margrabia *Latour Mobourg*; nim zas tam ziedzie, interessa sprawować będzie pierwszy sekretarz poselstwa Vice-Hrabia *Vieille;* drugi zaś sekretarz poselstwa Baron *Marcellus* obieżdza teraz z rozkazu rządu swoiego wszystkie konsulstwa francuzkie w Lewancie. Był on także w Jerozolimie i ciekawe o tém mieście a mianowicie o teraznieyszém iego stanie, ma wydać noty.

Włochy.

z Rzymu 12 Listopada.

Pracownia sławnego *Thorwaldsena*, będąc zbudowaną na starych murach, zapadła 8 b. m. i przywaliła gruzami ośmioletniego chłopczynę z zawiązanemi oczyma, z strzałą i łukiem wręku, *Kupidynem* zwanego, podobnyż los spotkał i młodego pastuszka z Alpów. (Szczęściem obadwa byli z marmuru). Zresztą zapadnienie pomienioney pracowni nikomu nieszkodziło.

Xężna Parmy zleciła dozór nad warowniamia swego kraiu Panu *Foresti*. Słychać że w iey prowincyach ma się rozpocząć wkrótce nadzwyczayny zaciąg woyska, do którego wszystka młodzież (płci mężkiey) od 20 do 40 lat wieku maiąca, należeć będzie.

Rząd tuteyszy wysyła iuż woyska swoie na wszystkie główne trakty prowincyy swoich, celem spotkania po przyiacielsku nadciągaiących woysk Austryiackich.

Według doniesień gazet Neapolitańskich, Rząd tameczny miał oświadczyć papiezkiemu, że pozwolenie wolnego przeyścia woyskom obcym przez prowincyie państwa kościelnego, uważać będzie za oczywiste złamanie neutralitetu, i wszelkich dotąd istnieiących między temi dwóma rządami przyiacielskich umów. A nakoniec rozkaże i swoim woyskom weyść w granice posiadłości papiezkich.

ROZMAITOŚCI.

— Trzech tylko Grandów portugalskich nie wykonało ieszcze przysięgi na Konstytucyą.

— Król Portugalski darował Lordowi Beresford, gdy był u niego w Brezylii ieszcze przed rewolucyą w Portugalii, piękny pałac. Należał on dawniey do starożytney rodziny Hrabiów Ega; ale pozniey odebrano im go z przyczyny, iż żyiący iego właściciel Hrabia Ega za sprzyianie w swoim czasie Francuzom, uznany był zdraycą kraiu, i dotąd przebywa w Paryżu.

— Na teatrze w Łizbonie wystawiono niedawno pantomiczno allegoryczny balet: *Oswobodzenie Lizyasza*, w którym uczyniono przystosowanie do teraźnieyszych politycznych wypadków. Przy zakończeniu baletu ukazał się ieniiusz portugalski, który uwięzionego Lizyasza oswobadza, a na tronie, zamiast gwałtu i zdrady, cnotę osadza.

— Młoda iedna dziewczyna w Brest, stanęła była niedawno sama przed sądem, i wyznała, że swemu dziecku śmierć zadała. Niemogła tylko (iak mówiła) przypomnieć, gdzie ie pogrzebła. Zawołano natychwiast akuszerkę, która obeyrzawszy dziewczynę zapewniała, że ona nigdy wciąży niebyła. Po długich badaniach i wypytywaniach, wyznała nakoniec iż zmyślała na siebie tę zbrodnię iedynie dla tego, aby będąc skazaną na śmierć, pozbyła się życia, które nieludzka iey macocha, nieznośną czyniła męką.

—Wyrachowano, że w Królestwie Neapolitańskiem więcey 300,000 ludzi ma sposob utrzymania się z morza, to iest albo prosto z żeglugi, albo z połowu ryb.

— Xiądz *Peroni*, który poświęcił się w Rzymie wychowywaniu głucho-niemych, wynalazł sposób powrocenia im mowy nieiuż w przeciągu roku iak pierwiey obiecywał: lecz w przeciągu kilku miesięcy.

— Pan *Reguetti* zatrudnia się teraz przygotowaniem do wylania kolosalnego posągu Króla Hiszpańskiego, *Karola* III. Ma on bydz wystawiony w Neapolu, gdzie ten wielki monarcha panował pierwiey, aniżeli przyiął koronę Hiszpańską. Rzecz iest godna uwagi, że konia do tego posągu oddawna iuż wylał ze śpiżu tegoż pana Breguetti oyciec, po którym odziedziczył on i talent i sławne imie.

— Maiętność *Rosny* gdzie Xiężna *Berry* ma zbudować kościół, w którem spoczywać będzie serce iey małżonka, przed dwóchset laty należała do sławnego *Sulli*, Ministra *Henryka* IV, od którey imienia nosił tytuł Margrabiego *Rosny*.

— W czasie straszney burzy która 20 z. m. panowała na wodach Koło Buenos-Aires, 5 okrętów Angielskich częścią zgruchotane zostały, częścią zupełnie zatonęły.

— W *Kreffeld* mieszka 84 letni inwalid, który w bitwie pod Pragą był świadkiem, heroiczney śmierci Jenerała *Schwerin*, i tamże podstrzelonym został z karabinu. Kula przez 63 lata była w goleni iego, i dopiero niedawno sama przez się wyszła przez niewielką ranę, która także się niedawno była otworzyła.

—W okolicach Bensdorfa w niższey Pomeranii, znaleziono niedawno kawał bursztynu pół czwarta funta ważący. Właściciel przedał go iak powiadaią w Gdańsku za 1,500 talarów.

— Pięć starych kobiet w Sandwich, przesłały niedawno Królowey w podarunku karmną świnię i za to piękne odebrały podziękowanie, przez Lady *Hamilton*,

— Gazety Amerykańskie twierdzą, iż nigdy iescze niewchodziło do stanów ziednoczonych tyle srebra, ile go wchodzi teraz. Jeden okręt przybyły niedawno z Anglii, przywiózł 270,000 dollarów.

— Na wyspie Tabago zbuntowali się murzyni i zapalili miasto w trzech różnych punktach.

W PETERSBURGU.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.